

ПРОБЛЕМЫ РАЗВИТИЯ ВНЕШНЕЭКОНОМИЧЕСКИХ СВЯЗЕЙ И ПРИВЛЕЧЕНИЯ ИНОСТРАННЫХ ИНВЕСТИЦИЙ: РЕГИОНАЛЬНЫЙ АСПЕКТ

правило, це гроші українських або російських компаній, які реінвестуються в економіку України, минаючи значний фіскальний тиск із боку держави.

Уже багато років існують ті самі бар'єри, які сповільнюють процес залучення прямих іноземних інвестицій в Україну з боку європейських інвесторів. До найбільш вагомих бар'єрів інвестори відносять наступні: корупція, адміністративні бар'єри, а також недосконалість судової й податкової систем.

Пропонуємо ряд заходів у питаннях збільшення інвестування в Україну, серед яких наступні: поліпшення законодавчої бази; становлення й розвиток індустрії прямого інвестування й венчурного капіталу; створення умов для залучення інвестицій на ринках капіталу; реалізація принципів державно-приватного партнерства при реалізації інфраструктурних проєктів; державна підтримка інвестиційних програм, спрямованих на розвиток виробництва, орієнтованих на експорт і заміщення імпорту.

Висновки та пропозиції. За даних умов підходи до мінімізації загроз зовнішньоекономічній безпеці України можуть бути наступні:

1. Нарощування обсягів промислового виробництва, а, відтак, і збільшення обсягів експорту. Попит на металургійну та хімічну продукцію продовжує існувати, тому такий підхід дозволив би, принаймні, зменшити негативне сальдо зовнішньоторговельного балансу.
2. Перевищення імпорту над експортом є результатом, серед іншого, також і високих цін на природний газ. Тому, в короткостроковому періоді необхідно провести роботу, спрямовану на зниження існуючої ціни, що дозволило б уникнути погіршення стану зовнішньоекономічної безпеки. Необхідно знаходити та розвивати нові джерела енергопостачання, тим самим зменшуючи залежність від імпортованих поставок паливно-енергетичних ресурсів.
3. Проведення політики імпортозаміщення.
4. Стан зовнішньоекономічної безпеки держави зумовлюється не тільки зовнішніми, а й значною мірою внутрішніми чинниками, і для його покращення необхідно усунення, перш за все, внутрішніх диспропорцій у виробництві та споживанні.
5. Україні в зовнішньоекономічній діяльності особливо слід враховувати географічний фактор. Зокрема, факт надмірної її залежності від Росії слід вважати серйозною загрозою національній економічній безпеці.
6. Розробка Національної програми забезпечення конкурентоспроможності вітчизняних виробників, що передбачала б пріоритетність високотехнологічних, наукомістких секторів.
7. Вжиття заходів, спрямованих на істотне збільшення легальних інвестицій іноземних компаній в економіку України.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ:

1. Григорова-Беренда Л. І. Зовнішньоекономічна безпека: сутність та загрози / Л. І. Григорова-Беренда // Проблеми економіки.- 2010.-№2.- с.39-46
2. Медведкіна Є.О. Оптимізація міжнародних економічних відносин України в контексті забезпечення економічної безпеки / Є.О. Медведкіна // Стратегічні пріоритети.- 2011.-№1.- с.21-27.
3. Муха М.Г. Внешнеэкономическая безопасность Украины: оценка и факторы влияния / М.Г. Муха, А.С. Горда. - [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/knp/161/knp161_40-42.pdf
4. Про внутрішнє та зовнішнє становище України в 2013 році: Щорічне Послання Президента України до Верховної Ради України. – К. : НІСД, 2013. – 576 с. [Електронний ресурс].- Режим доступа: <http://president.gov.ua/docs/poslannia2013.pdf>
5. Яремко Л. А. Глобалізований регіон та зовнішньоекономічна безпека України: теоретико-методологічний підхід: [Монографія] / Л. А. Яремко. – Львів: Видавництво Львівської комерційної академії, 2007. – 524 с.

БАГАТОПОЛЯРНА ІНТЕГРАЦІЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ

Сиволап Л.А., к.е.н., доцент, доцент кафедри економіки та фінансово-економічної безпеки Маріупольського державного університету (Україна)

Сиволап Л.А. Багатопольярна інтеграція як інструмент забезпечення зовнішньоекономічної безпеки держави.

В статті проведено аналіз рівнів розвитку зовнішньоекономічних відносин України, Росії, Німеччини (країна ЄС), Туреччини. Доведено, що для успішної інтеграції у світову економіку й оптимізації структури зовнішньоекономічних зв'язків важливо визначити шляхи забезпечення позитивної динаміки основних макроекономічних і зовнішньоекономічних показників порівняно з іншими країнами. Розраховано питому вагу провідної країни-партнера у загальному обсязі зовнішньої торгівлі на прикладі обраних країн. Як довів аналіз, треба значно скорочувати поставки з Російської Федерації до України і розширювати асортимент продукції та послуг на експорт з метою зниження порогового значення наявності загрози економічній безпеці України. Зроблено висновок, що у виборі пріоритетних напрямів багатопольярної інтеграційної політики слід враховувати фактор значимості національних інтересів і вигод для України.

Ключові слова: зовнішньоекономічна безпека, багатопольярна інтеграція, багатопольярність, зовнішньоекономічна діяльність, відкритість національної економіки, глобалізація, країна-партнер, зовнішня торгівля.

Сиволап Л.А. Многополярная интеграция как инструмент обеспечения внешнеэкономической безопасности государства.

В статье проведен анализ уровней развития внешнеэкономических отношений Украины, России, Германии (страна ЕС), Турции. Доказано, что для успешной интеграции в мировую экономику и оптимизации структуры внешнеэкономических связей важно определить пути обеспечения положительной динамики основных макроекономических и внешнеэкономических показателей по сравнению с другими странами. Рассчитан удельный вес ведущей страны-партнера в общем объеме внешней торговли на примере выбранных стран. Как доказал анализ, надо значительно сокращать поставки из Российской Федерации в Украину и расширять ассортимент продукции и услуг на экспорт с целью снижения порогового значения наличия угрозы экономической безопасности Украины. Сделан вывод, что в выборе приоритетных направлений многополярной интеграционной политики следует учитывать фактор значимости национальных интересов и выгод для Украины.

Ключевые слова: внешнеэкономическая безопасность, многополярная интеграция, многополярность, внешнеэкономическая деятельность, открытость национальной экономики, глобализация, страна-партнер, внешняя торговля.

Sivolap L. Multipolar integration as a tool for foreign economic security of the state.

The article analyzes the levels of development of external economic relations of Ukraine, Russia, Germany (EU country), Turkey. It is proved that for successful integration into the world economy and optimize the structure of foreign economic relations is important to identify ways to ensure positive dynamics of key macroeconomic and foreign trade indicators in comparison with other countries. Calculated the proportion of leading partner country in total foreign trade on the example of selected countries. As proved by the analysis, it is necessary to significantly reduce the supply from Russia to Ukraine and expand its range of products and services for export in order to reduce the threshold of a threat of economic security of Ukraine. Concluded that in choosing priorities multipolar integration policy should take into account the importance of national interests and benefits for Ukraine.

Keywords: foreign security multipolar integration, multilateralism, trade, openness of the national economy, globalization, partner country, foreign trade.

ПРОБЛЕМЫ РАЗВИТИЯ ВНЕШНЕЭКОНОМИЧЕСКИХ СВЯЗЕЙ И ПРИВЛЕЧЕНИЯ ИНОСТРАННЫХ ИНВЕСТИЦИЙ: РЕГИОНАЛЬНЫЙ АСПЕКТ

Постановка проблеми та актуальність теми дослідження. Зрозуміло, що само геополітичне положення України вимагає активної зовнішньоекономічної діяльності у різних напрямках і тому одним із головних принципів української зовнішньоекономічної стратегії, на нашу думку, має бути багатополарність її економічної політики. Багатополарність слід сприймати не як постійні коливання зовнішньоекономічного курсу, а у широкому розумінні, як розвиток і підтримка відносин з багатьма учасниками міжнародного економічного співтовариства. Для України це абсолютно раціональна і прагматична політика, яка, окрім усього іншого, викликана ще й тим, що в Україні поки що немає єдності стосовно визначення зовнішньоекономічних пріоритетів.

Формування ефективної структури національної економіки залежить, насамперед, від узгодженості міжнародних інтересів з іншими країнами, різними за рівнем розвитку і ступенем інтеграції у світову економічну систему. Багатополарна інтеграція передбачає не тільки появу нових форм організації ринкового, митного та валютного простору, але й набуття необхідного запасу міцності і надійності в подоланні таких явищ, як глобальні й локальні циклічні спади і піднесення. Критерієм вибору пріоритетних напрямів розвитку інтеграційної структури України стає підвищення ефективності взаємозв'язків у системі міжнародної кооперації та спеціалізації з урахуванням динаміки структурних зрушень національної економіки. При цьому найбільш актуальними є питання синхронізації макроекономічних, монетарних і фінансових показників, нормативно-правової бази, а також форм регулювання економічних відносин України з питань зовнішньоекономічного простору не тільки в сучасних умовах, але й у довгостроковій перспективі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вітчизняні фахівці працюють над розв'язанням цих проблем. Серед них – В.Д. Базилевич, Я.Б. Базилук, С.В. Беренда, І.Ф. Білько, З.С. Варналії, О.С. Я.А. Жаліло, Л.Л. Кістерський, С.І. Пирожков, А.І. Сухоруков, А.С. Філіпенко, О.І. Шнирков.

Метою дослідження є розробка науково-практичних рекомендацій щодо забезпечення економічної безпеки зовнішньоекономічної сфери України в контексті міжнародної інтеграції.

Вклад основного матеріалу. Сьогодні актуальність проблеми забезпечення зовнішньоекономічної безпеки України зростає як ніколи внаслідок об'єктивної необхідності включення нашої країни у глобалізоване світове господарство. Економічна ізоляція для нашої країни неминуче загрожує втратою темпів економічного розвитку, технологічною стагнацією та поширенням бідності, тобто зниженням рівня економічної безпеки. Цьому сприяють такі негативні явища останніх років, як катастрофічне знищення наукомісткості економіки, низький рівень інвестиційного процесу, низька конкурентоспроможність національних товарів на міжнародних ринках. Вагомою складовою економічної безпеки України є її зовнішньоекономічна безпека. В умовах посилення інтеграції економіки України у світову економічну систему питання зовнішньоекономічної безпеки набувають все більшої ваги.

Передумовами інтеграції можна назвати близькість рівнів економічного розвитку і ступеня ринкової зрілості країн, що інтегруються; географічна близькість країн, що інтегруються; спільність економічних і інших проблем, що постають перед країнами в області розвитку, фінансування, регулювання економіки, політичного співробітництва і т. д. Для успішної інтеграції у світову економіку й оптимізації структури зовнішньоекономічних зв'язків дуже важливо визначити шляхи забезпечення позитивної динаміки основних макроекономічних і зовнішньоекономічних показників порівняно з іншими країнами.

Аналіз динаміки ВВП окремих держав показав, що рівень ВВП України є значно нижчим в порівнянні з рівнем ВВП провідних країн Європейського Союзу (Німеччини), Російської Федерації, а також асоційованого члена ЄС Туреччини (рис. 1). За проведеною оцінкою притоку прямих іноземних інвестицій рівень ПІІ України нижчий за рівні ПІІ країн, що досліджувалися (рис. 2).

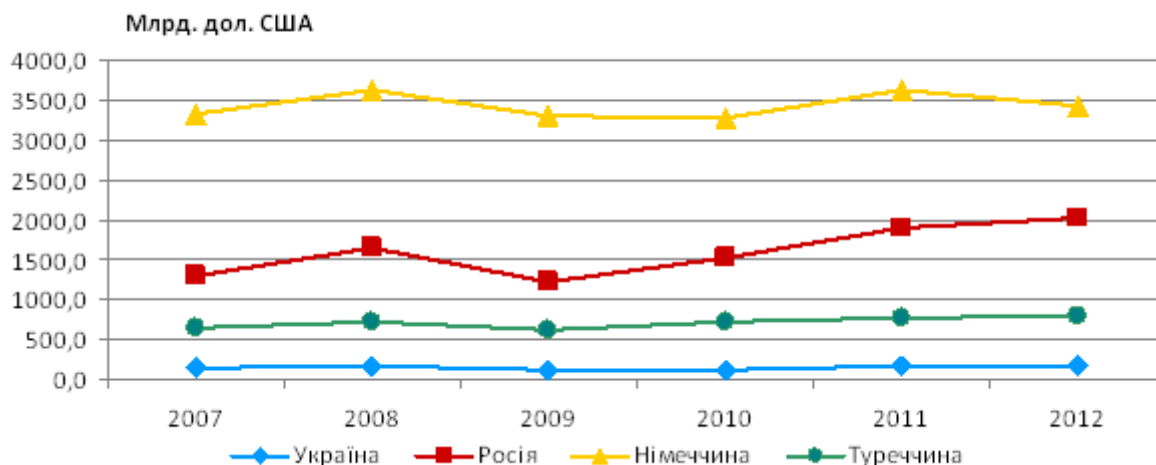

Рис. 1. Динаміка ВВП окремих держав в 2007-2012рр. [2,5,7]

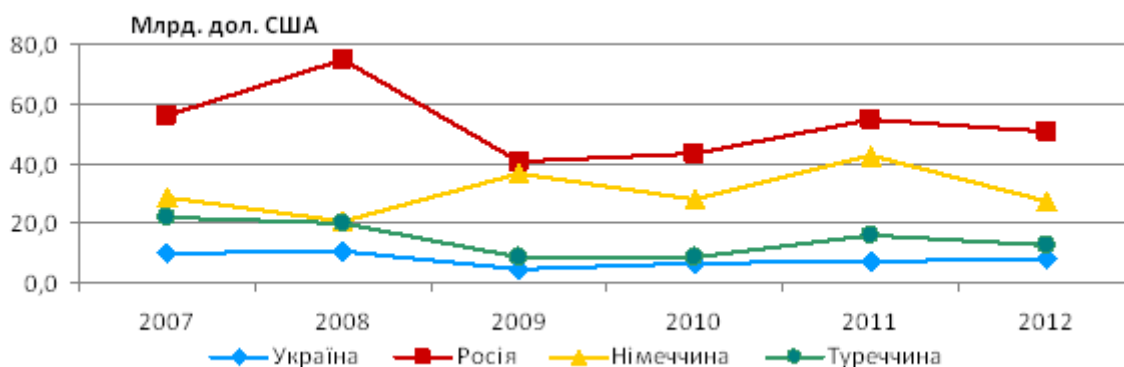

Рис. 2. Динаміка притоку ПІІ окремих держав в 2007-2012рр. [2,5,7]

Найважливішим показником, що визначає потенціал держави на світовій арені, є співвідношення обсягів зовнішньої торгівлі країни до її ВВП. Кілька років тому назад у світі в цілому цей показник перебував на рівні 40%, причому в країнах з високим рівнем доходів він становив 37%. У високорозвинених країнах зазначений показник був найбільш низьким і розвивалися вони насамперед за рахунок

ПРОБЛЕМЫ РАЗВИТИЯ ВНЕШНЕЭКОНОМИЧЕСКИХ СВЯЗЕЙ И ПРИВЛЕЧЕНИЯ ИНОСТРАННЫХ ИНВЕСТИЦИЙ: РЕГИОНАЛЬНЫЙ АСПЕКТ

внутрішніх резервів. В Україні через слабку розвиненість внутрішнього ринку розглянутий показник - аномально високий, перебуває на рівні 0,98 (2012 р.) й її всі частіше визначають у список країн «третього світу». Для такої групи країн характерна винятково висока залежність від торгівлі. Відкритість національної економіки не виявляє чіткої тенденції до зниження (рис. 3). Для порівняння коефіцієнт відкритості економіки Російської Федерації склав 0,51 (2012 р.), Туреччини – 0,5 (2012 р.).

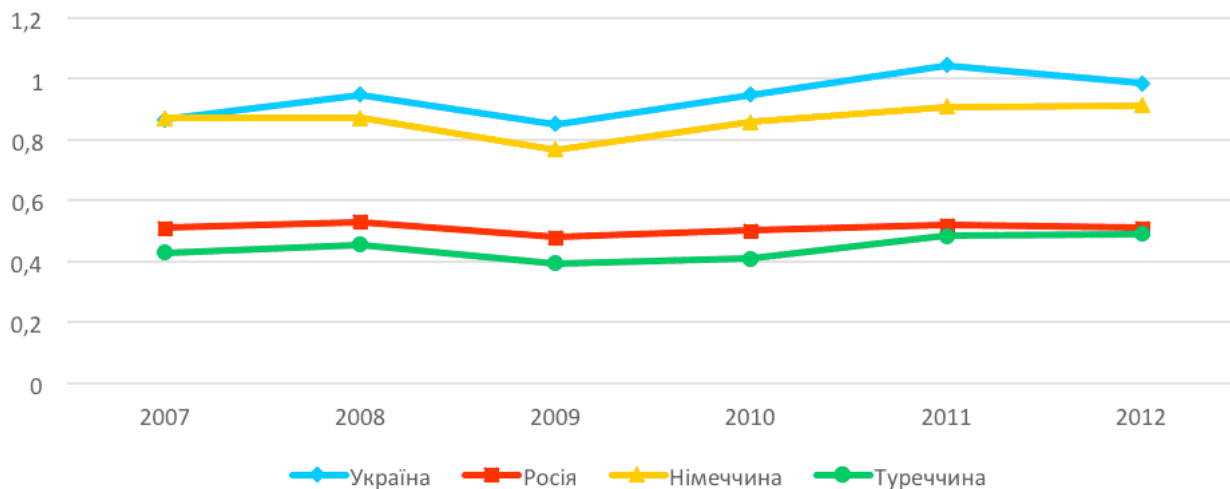

Рис. 3. Коефіцієнт відкритості економіки окремих держав в 2007-2012 рр. [2,5,7]

В умовах глобалізації існує загальна тенденція до збільшення відкритості національних економік. Орієнтація на зовнішні ринки є потужним стимулом розвитку національної економіки в умовах сприятливої зовнішньої кон'юнктури. Однак, коли зовнішній попит зменшується спад національної економіки може бути непропорційно великим. Висока відкритість економіки України спричиняє її тісну залежність від зміни зовнішньої кон'юнктури. Відношення обсягу експорту до ВВП України в 2012 р. склало 46,7% (рис. 4). Серед країн, що досліджувались, Україна має найвище відношення обсягу імпорту до ВВП – 51,8% в 2012 р. Для Німеччини цей показник склав 46%, для Туреччини – 32%, для Росії – 22% (рис. 5).

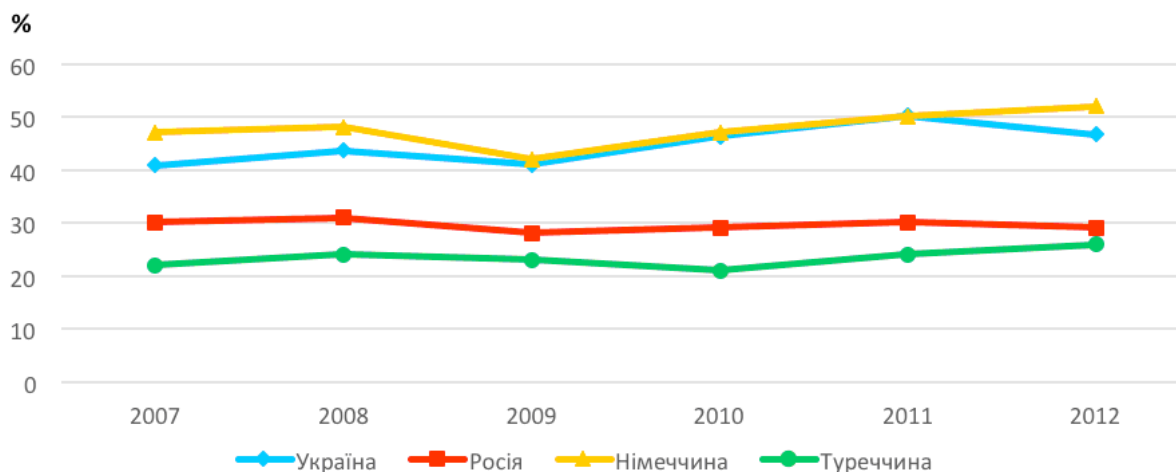

Рис. 4. Динаміка відношення обсягу експорту до ВВП окремих країн в 2007-2012 рр. [2,5,7]

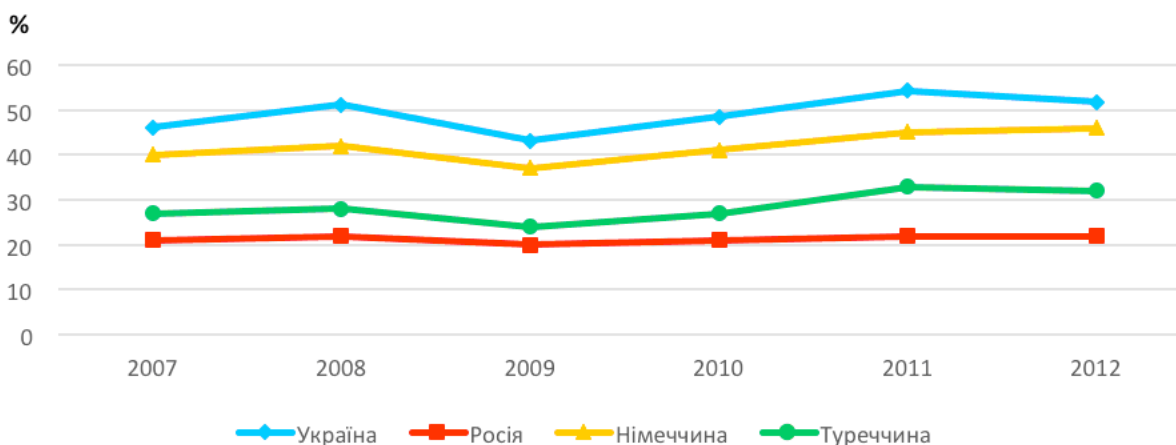

Рис. 5. Динаміка відношення обсягу імпорту до ВВП окремих країн в 2007-2012 рр. [2,5,7]

ПРОБЛЕМЫ РАЗВИТИЯ ВНЕШНЕЭКОНОМИЧЕСКИХ СВЯЗЕЙ И ПРИВЛЕЧЕНИЯ ИНОСТРАННЫХ ИНВЕСТИЦИЙ: РЕГИОНАЛЬНЫЙ АСПЕКТ

Питома вага провідної країни-партнера (Росії) у загальному обсязі зовнішньої торгівлі України доволі висока (29,4 % в 2012 р.) і не знижується на протязі всього періоду, що досліджувався. Як показують дослідження для Російської Федерації, Німеччини, Туреччини цей показник значно нижчий і складає приблизно 8-9% (табл. 1).

Таблиця 1

Країна	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Україна (Росія)	26,8	23,1	27,5	31,8	32,4	29,4
Росія (Німеччина)	9,6	9,2	8,5	8,4	8,7	8,8
Німеччина (Франція)	9,1	9,1	9,2	8,6	8,5	8,4
Туреччина (Німеччина)	9,5	9,5	9,8	9,6	9,8	8,8

Стратегія інтеграційного розвитку має будуватись не тільки на ритмічності і синхронності систем, а втілювати конкретні форми, насамперед інтеграції, спрямованої на зростання виробництва в конкретних галузях, з подальшою інтернаціоналізацією ринкового простору, що виявиться в збільшенні частки експорту й імпорту. Тому концепція багатополярної інтеграції полягає в можливості різношвидкісного руху в рамках глобальної економіки.

Конвергенція в економічних відносинах у міжнародному поділі праці означає синхронізацію основних макроекономічних і зовнішньоекономічних параметрів, зумовлених структурою різних за рівнем розвитку економічних систем, що адаптуються до умов єдиної для всіх глобальної економічної системи. Критерії конвергенції представляють програмно-цільові орієнтири, максимальна відповідність яким дає змогу країнам реалізувати багатополярну інтеграцію з безліччю країн одночасно в різних формах і на паритетних засадах.

Очевидно, що на шляху інтеграції України у світове господарство вже зараз необхідна більш тісна співпраця не тільки з передовими країнами, але й з тими, хто проходить той самий етап розвитку, тобто існує реальна можливість одночасно збалансувати кількісні та якісні параметри української економіки з іншими національними економіками, віддаючи перевагу власним цілям стратегічного розвитку. Очевидним є те, що у виборі пріоритетних напрямів багатополярної інтеграційної політики слід враховувати фактор значимості національних інтересів і вигод для України.

Висновки. Таким чином, пріоритетними повинні бути економічні взаємини із країнами-сусідами: Російською Федерацією, Туреччиною, Польщею, Болгарією, іншими країнами. Незважаючи на труднощі, якими супроводжується співробітництво в межах СНД, ця організація має для України важливе значення. Економічний простір СНД являє собою потенційно широкий ринок збуту українських товарів і джерело постачання необхідної сировини, енергоносіїв, машин і обладнання, товарів широкого вжитку. Як довів аналіз, треба значно скорочувати поставки з Російської Федерації до України і розширювати асортимент продукції та послуг на експорт з метою зниження порогового значення наявності загрози економічній безпеці України. Ставка повинна робитись на готову продукцію наукоміського характеру.

З метою забезпечення економічної безпеки України доцільно розробляти і приймати щорічно Державну програму зовнішньоторговельної діяльності. Вона повинна включати: оцінку сучасного стану торговельних стосунків України з іншими країнами, прогноз торгового балансу, план експортних кредитів, що надаються під гарантії уряду або з використанням бюджетних коштів, план зовнішніх позичок та обслуговування зовнішнього боргу, перелік заходів державного зовнішньоторговельного регулювання; митні ставки та межі їхніх можливих змін, кількісні обмеження експорту та імпорту, перелік заходів щодо захисту внутрішнього ринку, валютного регулювання; щодо захисту торговельних інтересів України у випадках дискримінації її суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності на ринках окремих країн.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ:

1. Власюк О. С. Система економічної безпеки держави / [О. С. Власюк, А. І. Сухоруков, І. В. Недін та ін.]; Нац. ін-т пробл. міжнар. безпеки – К. : Стило, 2010. – 684 с.
2. Державний комітет статистики України. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://ukrstat.gov.ua/>
3. Федеральная служба государственной статистики России [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.gks.ru/>
4. Федеративная республика Германия [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://www.rfwhb.de/Docs/0%20index%20page/Germany%20-%20Country%20Profile_11.07.13.pdf
5. World Bank Group [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.worldbank.org/>
6. World Investment Report-2013. Global Value Chains: Investment and Trade for Development http://unctad.org/en/PublicationsLibrary/wir2013_en.pdf
7. World Economic Outlook [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.imf.org.>

ОПТИМИЗАЦИЯ СТРУКТУРЫ КАПИТАЛУ КОРПОРАЦИЙ ЗА КРИТЕРИЯМИ ВАРТОСТИ КАПИТАЛУ, РИВНЕМ ФИНАНСОВИХ РИЗИКІВ ТА РЕНТАБЕЛЬНОСТІ НА ОСНОВІ ФІНАНСОВОГО ЛЕВЕРИДЖУ

Сініцин О.О. аспірант кафедри міжнародних фінансів державного вищого навчального закладу "Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана" (Україна)

Сініцин О.О. Оптимізація структури капіталу корпорацій за критеріями вартості капіталу, рівнем фінансових ризиків та рентабельності на основі фінансового левериджу.

В умовах світової кризи дослідження основних фінансових проблем, з якими зустрічаються транснаціональні корпорації, переглядають базові концепції та визначають пріоритетні напрямки ефективного управління фінансовою діяльністю корпорації. Діяльність компаній в умовах глобальної ринкової економіки безпосередньо залежить від об'єму фінансового капіталу та його структури. Структура капіталу корпорації, визначає рівень найбільш вагомих фінансових показників її діяльності.

Від обраної структури капіталу залежить його вартість та рівень фінансового ризику. Ефективна зміна структури капіталу є чинником збільшення віддачі на власний капітал, що виражається в перевищенні величини рентабельності власного капіталу над рентабельністю сукупних активів. Таким чином, проблема оптимізації структури капіталу є однією з найважливіших задач, що вирішуються в рамках управління капіталом корпорації і фінансовими ризиками, а вдосконалення методики формування оптимальної його структури є актуальним питанням.

Актуальність досліджень досягнення оптимальної фінансової структури капіталу визначається тим, що структура капіталу розглядається як один з найважливіших і найскладніших етапів фінансового аналізу, до того ж вирішувати проблему оптимізації необхідно індивідуально для кожної компанії. В процесі формування капіталу корпорації потрібно дотримуватись найбільш ефективного його використання шляхом збільшення оборотності власного капіталу та підвищення його рентабельності. Досягнути раціональної структури